

Nye statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (SPRAM)

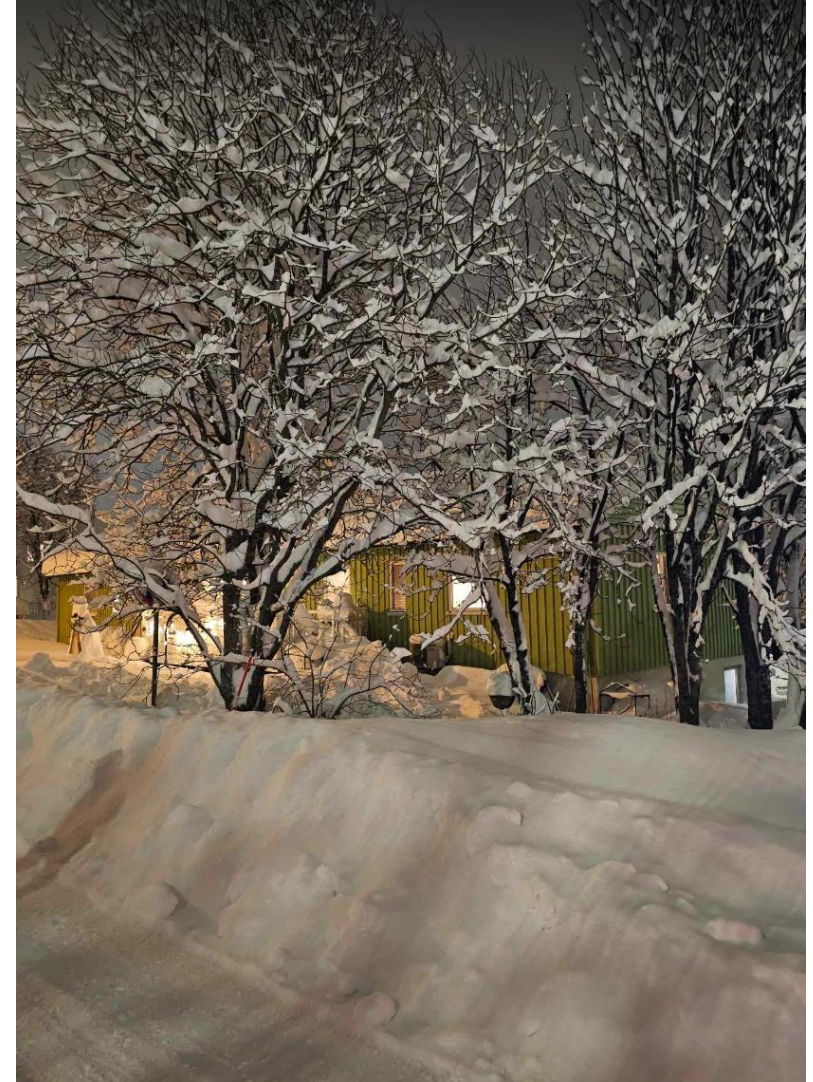

Statsforvalteren i Troms og Finnmark

*Romssa ja Finnmárkku stáhtahálddašeaddji
Tromssan ja Finmarkun staatinhallittija*

- Erstatte SPR-SBAT fra 2014.
- Ingen overgangsordning, retningslinjen gjelder fra da den ble kunngjort (24.01.2025) Planer i prosess skal vurderes opp mot den nye retningslinjen, herunder KPA Tromsø.
- Store omveltninger fra tidligere? Nei, men gir klarere føringer for en rekke hensyn.
- Forbedring av struktur, enklere dokument å lese (min personlig mening)
- Mye «skal» på krav til kunnskapsgrunnlag, innskjerpede krav og forventninger til utredninger og vurderinger (vil kunne virke mer prosessdrivende enn tidligere retningslinje)
- Fremdeles «bør» når det kommer til vektingen av de ulike hensynene, ingen direkte forbud i retningslinjen, men der de sentrale hensynene i retningslinjen utfordres kreves det nok mer av utredninger og begrunnelse enn tidligere for hvorfor avvik bør aksepteres.

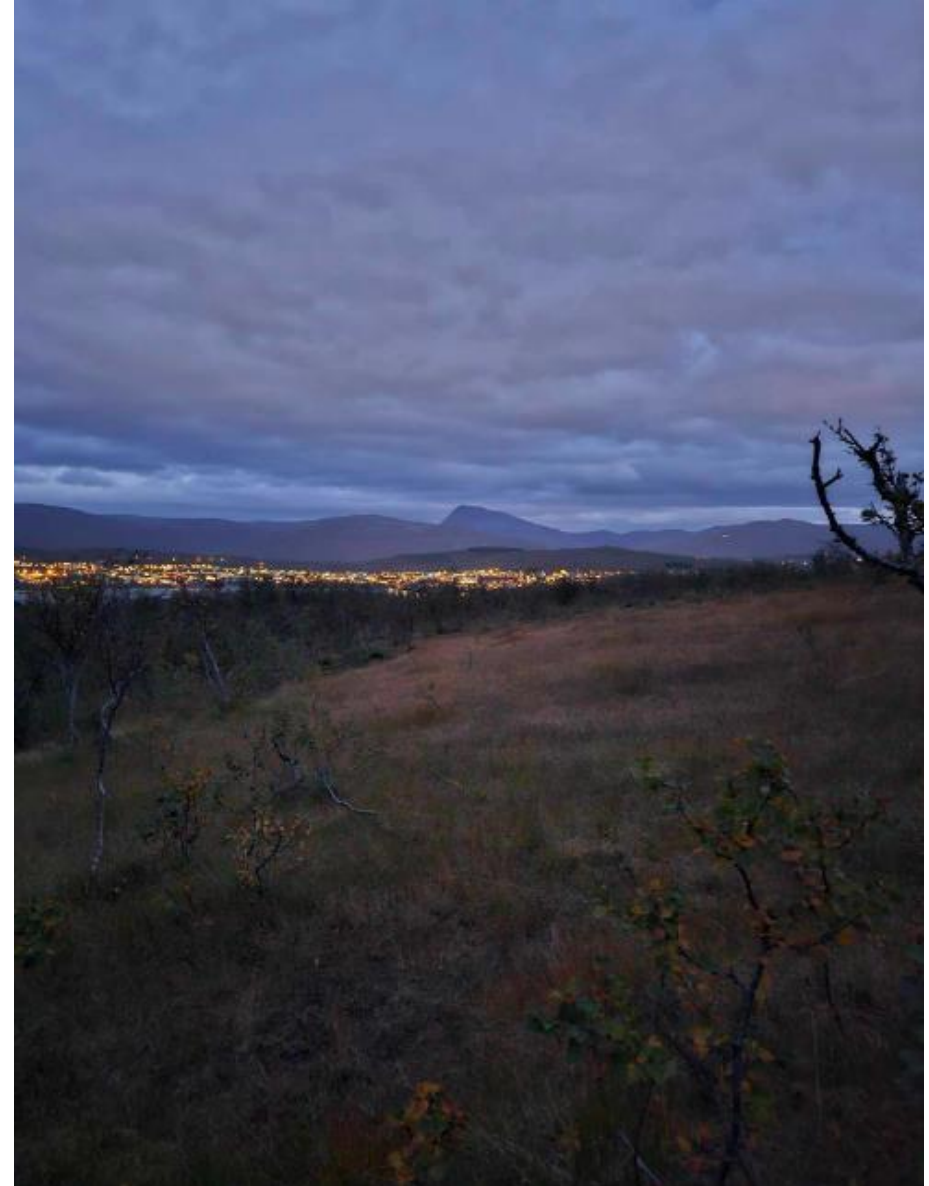
Formål med planretningslinjene

- Formålet med retningslinjene er å sikre en samordnet og bærekraftig bolig-, areal- og transportplanlegging og bidra til mer effektive planprosesser.
- Retningslinjene skal fremme et lavutslippssamfunn gjennom utvikling av bærekraftige, kompakte og attraktive byer og tettsteder.
- I regioner med større byer der det er høyt utbyggingspress skal retningslinjene særlig bidra til effektiv arealbruk gjennom samordning av utbyggingsmønster og transportsystem.
- I distriktsområder med lavt utbyggingspress, lavt folketall og/eller negativ befolkningsutvikling skal retningslinjene særlig bidra til utvikling av levedyktige lokalsamfunn.

Virkeområde

- Retningslinjene gjelder ved statlig, regional og kommunal planlegging etter plan- og bygningsloven.
- Retningslinjene gjelder for all arealdisponering i hele kommunen og skal bidra til å balansere vern og utvikling av areal.
- Geografisk differensiering.

Virkeområde - geografisk differensiering

Kapittel 1-3 og 6-8 er retningslinjer som gjelder for hele landet

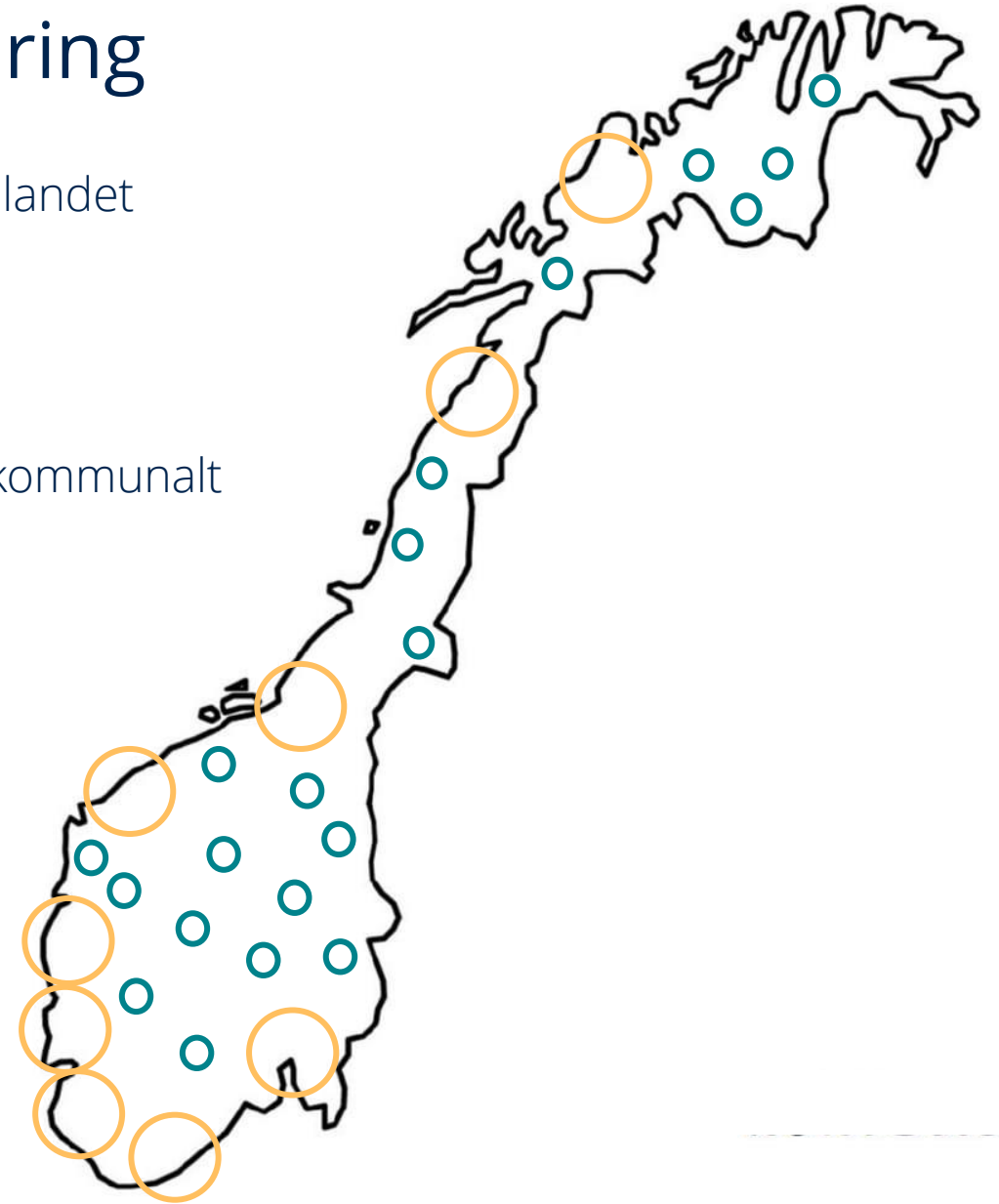
- 1 Formål
- 2 Virkeområde
- 3 Generelle retningslinjer
- 6 Retningslinjer for beslutningsunderlaget
- 7 Retningslinjer for planutarbeidelse på regionalt/interkommunalt nivå, samarbeid og ansvar for gjennomføring
- 8 Ikrafttreden

Kapittel 4 Retningslinjer for regioner med større byer

Kapittel 5 Retningslinjer for regioner med mindre tettsteder og spredtbygde strøk

Kap. 4 Regioner med større byer (Tromsø)

Kap.1 Formål: I regioner med større byer der det er høyt utbyggingspress skal retningslinjene særlig bidra til effektiv arealbruk gjennom samordning av utbyggingsmønster og transportsystem.

Kap 2. Virkeområde: Retningslinjene i kapittel 4 legges til grunn for planlegging i alle kommuner som er part i en byvekstavgift eller får andre statlige tilskudd for å nå nullvekstmålet, uavhengig av hvilken sone de tilhører i vedlegget.

Oppbygging kap.4:

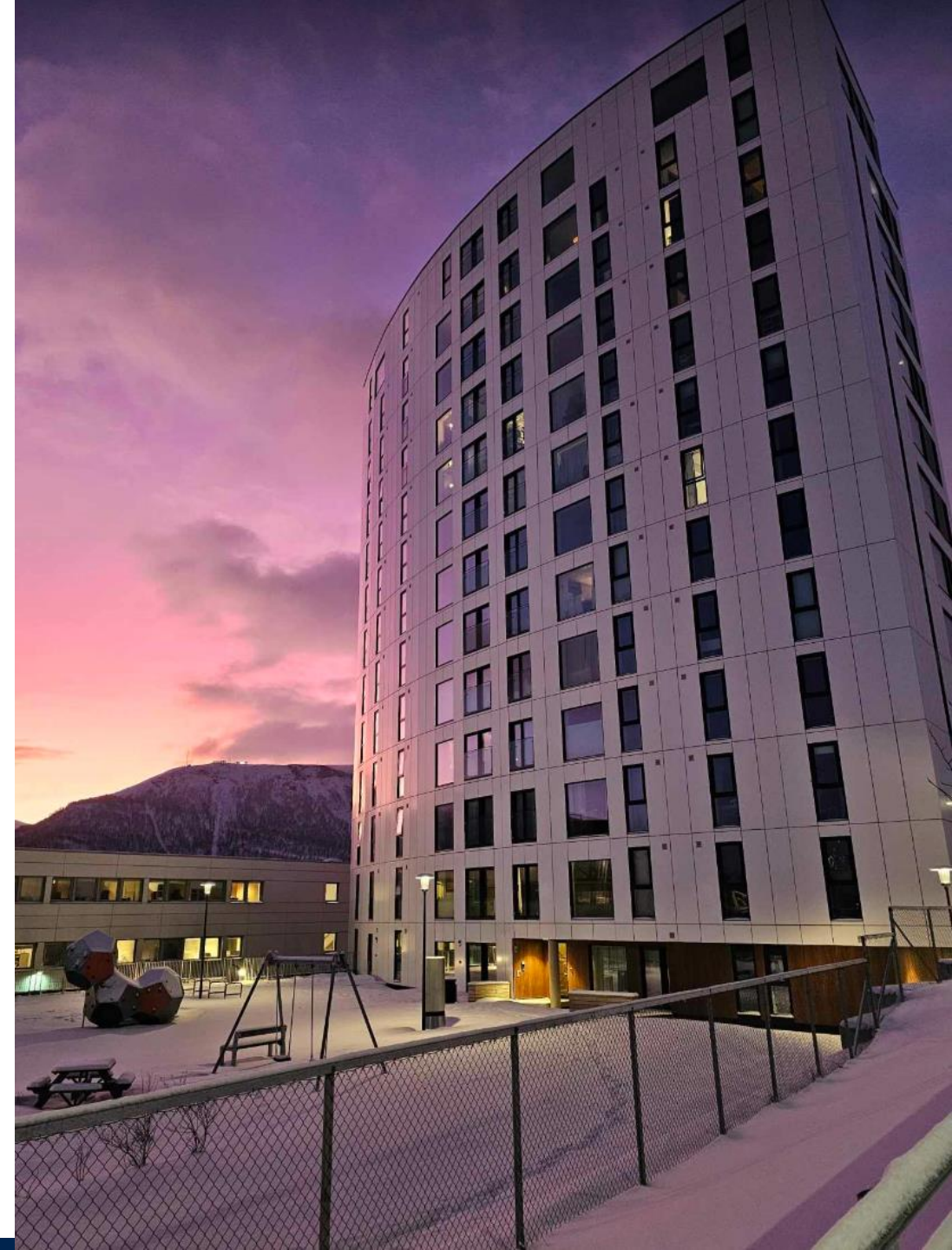
4.1 Nullvekstmålet

4.2 Miljøvennlig mobilitet

4.3 Kollektivknutepunkt

4.4 Transport

4.5 Fortetting og transformasjon

Hvor oppfatter SFTF at det skjer innskjerpinger?

1. Strengere krav til klima- og miljøhensyn

- De nye retningslinjene gir klarere føringer for naturmangfold, klima og jordvern, noe som gir sterkere argumenter for å stoppe utbygginger som truer verdifulle natur- og landbruksområder.
- Det stilles strengere krav til å begrunne nedbygging av karbonrike arealer, natur- og friluftsområder. Dette kan gjøre det vanskeligere for kommunene å vedta arealplaner som går på bekostning av slike verdier.

2. Nullvekstmålet for personbiltrafikk eksplisitt omtalt (Kap. 4.1–4.4)

- Bykommuner som Tromsø skal innfri nullvekstmålet og må i enda større grad prioritere kollektivtransport, sykkel og gange i byutviklingen.
- Hvis en kommunal arealplan ikke legger nok vekt på dette (f.eks. ved å legge opp til bilbasert utbygging), kan det gi et grunnlag for innsigelse.
- Det er spesifisert at hovedtyngden av vekst i boliger og arbeidsplasser må komme i eller nær store kollektivknutepunkter.

3. Skjerpede krav til fortetting og transformasjon (Kap. 3.2, 4.5)

- Kommunene må utnytte eksisterende arealer bedre før nye områder bygges ut.
- Dette gir sterkere grunnlag for innsigelse mot spredt boligbygging og nye utbyggingsområder i randsonene.

4. Større vekt på reindriftsinteresser (Kap. 3.7)

- Innenfor det samiske reinbeiteområdet må konsekvenser for reindriften vurderes grundigere.
- Kommunale planer som svekker reindriftens arealgrunnlag, kan lettere bli møtt med innsigelser.

5. Krav om oppdatert kunnskapsgrunnlag (Kap. 6.1–6.4)

- Kommunene må dokumentere behov for nye utbyggingsområder bedre.
- Det bør utarbeides arealregnskap, noe som gir fylkeskommunen og statsforvalteren et sterkere verktøy for å vurdere nedbygging av natur- og landbruksarealer.

Tromsø kommune som by og distriktskommune

- SPRAM kapittel 5 (Retningslinjer for regioner med mindre tettsteder og spredtbygde strøk) vil **ikke** gjelde for Tromsø kommune, så hva med distriktene?

Vedlegg til statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet:

Kategori 1: Kommuner i regioner med større byer. Retningslinjenes kapittel 1–4 og 6–8 gjelder.

*Veiledning: Kommuner i denne kategorien er BA-regioner med større byer, kommuner med innpendling til større by på over 15 % og/eller byvekstavtale, belønningsavtale eller er omfattet av tilskuddsordning for miljøvennlig byutvikling og god fremkommelighet. Kommunene vurderes å være en del av et storbyområde. I disse kommunene skal hovedtyngden av veksten komme i eller i nærheten av større knutepunkter. **Enkelte av disse kommunene har også spredtbygde områder. I disse spredtbygde områdene vil kommunene kunne tillate spredt boligbygging, innenfor rammene av kapittel 3»***

Distriktsutvikling mer krevende?

- Strengere krav til fortetting kan gjøre spredt boligbygging vanskeligere.
- Fritidsboligutvikling strammes inn, særlig i områder med naturverdier.
- Samiske reindriftsinteresser kommer tydeligere frem, noe som kan påvirke utbygging i flere distriktsområder.
- Jordvern blir et større hinder for nye bolig- og næringsområder.
- Tromsø blir underlagt bykravene i Kap. 4, og mister noe av fleksibiliteten som andre distriktskommuner har gjennom Kap. 5.

Hva må kommunen gjøre?

- **Dokumentere bolig- og næringsbehovet i distriktene grundig for å kunne argumentere mot for strenge tolkninger av retningslinjene.**
- **Tilpasse arealplanleggingen i distriktene slik at den viser at utvikling skjer uten å gå på bekostning av nullvekstmålet og miljøhensyn.**
- **Dialog med sektormyndigheter tidlig i prosessen, for å finne løsninger som ivaretar både distriktsutvikling og miljøhensyn.**

Takk for oppmerksomheten!

